

การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเยาวชนในคดียาเสพติด ในศาลเยาวชน และครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร: ศึกษามาตรา 132

Correction, Treatment, and Rehabilitation of Youth in the Drug Cases in the Juvenile and Family Court, Samut Sakhon Province: The Study of Section 132

เชน เกิดไพบูลย์¹ และ กรณ์ กังสดารพร²

วันรับ: 24 กรกฎาคม 2567 วันแก้ไข: 30 สิงหาคม 2567 ยอมรับ: 8 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการแก้ไข บำบัด และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติดตามมาตรา 132 ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร และเพื่อระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จของกระบวนการดังกล่าว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เยาวชนผู้กระทำผิด ครอบครัว นักจิตวิทยา ผู้ให้คำปรึกษา และผู้พิพากษา

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เยาวชนตามมาตรา 132 มีลักษณะเป็นมาตรการเชิงบูรณาการ โดยเน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างเด็กและครอบครัว การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง การนัดตรวจสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา ตลอดจนการออกมาตรการพฤติกรรมบำบัดเฉพาะราย เช่น การจำกัดพฤติกรรมเสี่ยง และการสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ (1) การใช้ใจเพื่อการให้คำปรึกษา (2) ความร่วมมือระหว่างศาล ครอบครัว และเครือข่าย (3) การสร้างแรงจูงใจภายในของเยาวชน และ (4) การประยุกต์ใช้ทรัพยากรจากเครือข่ายที่เหมาะสม ข้อเสนอเชิงนโยบาย ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนหรือมูลนิธิเพื่อสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูในระบบปิดอย่างสมัครใจ และการเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีจากศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาครไปยังศาลในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อยกระดับมาตรฐานการแก้ไขเยาวชนทั่วประเทศ

คำสำคัญ: กระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู, เยาวชนในคดียาเสพติด, มาตรา 132, ศาลเยาวชน และครอบครัว

¹ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง, วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

² ผศ.ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา, วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

This study aims to examine the process of rehabilitation and reintegration of juvenile drug offenders under Section 132 of the Juvenile and Family Court Act B.E. 2553, focusing on practices at the Samut Sakhon Juvenile and Family Court. The research adopts a qualitative methodology by analyzing academic literature and conducting in-depth interviews and focus group discussions with key stakeholders, including juvenile offenders, their families, psychologists, court counselors, and a presiding judge.

Findings reveal that the rehabilitation process under Section 132 is characterized by an integrated approach emphasizing the restoration of familial relationships, fostering intrinsic motivation, regular drug screening, psychological counseling, and individualized behavioral interventions. These include risk behavior reduction and empowering families to provide appropriate support. The key success factors identified are: (1) empathetic counseling, (2) collaboration among courts, families, and community networks, (3) internal motivation of juveniles, and (4) effective mobilization of community-based resources.

Policy recommendations include establishing a dedicated fund or foundation to support voluntary closed-system rehabilitation programs, and disseminating the Samut Sakhon court's best practices as a model to enhance juvenile justice efforts nationwide.

Keywords: Rehabilitation process, Juvenile drug offenders, Section 132, Juvenile and Family Court

1. บทนำ

เด็กและเยาวชนถือเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่จะก้าวผ่านจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่ต้องได้รับการสั่งสอนและดูแลจากสถาบันต่างๆ ในสังคมอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาและสถาบันครอบครัว รวมถึงสถาบันทางสังคมอื่นๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดทัศนคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพเพื่อร่วมกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตาม ในสภาวะการณ์ปัจจุบันของสังคมที่มีปัญหารุมเร้ามากมาย สถาบันครอบครัวจึงเริ่มอ่อนแรง เนื่องจากผู้ปกครองเด็กต่างต้องแข่งขันกันเพื่อหารายได้และเอาตัวรอด ทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาอบรม สั่งสอนและดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งจึงเกิดความรู้สึกสับสนในการดำเนินชีวิตและประสบปัญหาหลายด้านและหนึ่งในนั้นคือปัญหาด้านยาเสพติด

ปัญหาด้านยาเสพติดเป็นปัญหาระดับโลกที่ทั่วโลกต่างเฝ้าระวังและวิตกกังวล จากข้อมูลรายงาน World Drug Report 2021 (UNODC, 2021) ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC : United Nations Office on Drugs and Crime) พบผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2562 ทั่วโลกมีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ 275 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรโลกและคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2573 จะมีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ 299 ล้านคน โดยยาเสพติดที่มีผู้ใช้มากที่สุดในปี พ.ศ. 2562 คือกัญชาประมาณ 200 ล้านคน รองลงมาคือกลุ่มโอปิออยด์หรือยาระงับอาการปวด 62 ล้านคน แอมเฟตามีนและอนันด์ 27 ล้านคน เอ็กซ์ตาซีหรือที่รู้จักกันในชื่อยาอีหรือยาเลิฟ 20 ล้านคน และโคเคน 20 ล้านคน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2561 ที่พบว่ายาเสพติดที่มีผู้ใช้มากที่สุดคือ กัญชา 192

ล้านคน รองลงมาคือ กลุ่มโอปิออยด์ 58 ล้านคน แอมเฟตามีนและอนุพันธ์ 27 ล้านคน เอ็กซ์ตาซี 21 ล้านคน และโคเคน 19 ล้านคน

ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยังมีการลักลอบนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ (ยาบ้า และไอซ์) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีการจับกุมคดียาเสพติดทั้งหมด 337,186 คดี ผู้ต้องหา 350,758 คน ของกลางยาบ้า 554.7 ล้านเม็ด ยาไอซ์ 26,662 กิโลกรัม เฮโรอีน 4,520 กิโลกรัม คีตาามีน 1,350 กิโลกรัม โคเคน 45 กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี 447,213 เม็ด และกัญชา 41,573 กิโลกรัม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564) อ้างถึงใน นฤมล จันทรม้า, 2564)

นอกจากนี้มีการศึกษาเพื่อสำรวจนักเรียน นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดจำนวน 5,413,271 คน พบผู้เกี่ยวข้องกับสารเสพติด 60,560 คน และจากจำนวนทั้งหมดพบว่าเกี่ยวข้องกับเหล้าบุหรี่มากที่สุด 58,539 คน (ศุภร ชื่นเกตุ, 2553) และข้อมูลจากระบบการบำบัดรักษายาเสพติด (บสต.) พบว่าผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด 155,500 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 89.66 โดยมีอายุระหว่าง 15 -24 ปี ร้อยละ 18.24 อายุ 25 -29 ปี ร้อยละ 17.01 โดยพบว่าเป็นผู้เสพ ร้อยละ 63.61 (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564) ในขณะที่ผลการศึกษาของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าในด้านการค้ายาเสพติด พบว่ามากที่สุดคือยาบ้า รองลงมาเป็นยาไอซ์และกัญชา โดยหากพิจารณาจากข้อมูลการจับกุมคดียาเสพติดแยกตามช่วงอายุจะพบว่าเป็นเด็กและเยาวชนที่อายุน้อยกว่า 15 ปี จำนวน 5 ราย เป็นเยาวชนอายุ 15-19 ปี 30 ราย, 20-24 ปี 38 ราย, 25-29 ปี 36 ราย, 30-34 ปี 33 ราย, 35-39 ปี 22 ราย, 40-44 ปี 10 ราย, 45-49 ปี 7 ราย, 50-54 ปี 1 ราย, และ 60-64 ปี 1 ราย โดยแยกตามอาชีพจะมีอาชีพเกษตรกร 22 คน ข้าราชการ 2 คน ค้าขาย 12 คน ทหาร ตำรวจ 5 คน นักบวช 4 คน นักเรียนนักศึกษา 8 คน ผู้ใช้แรงงาน 1 คน พนักงานโรงงาน 1 พนักงานเอกชน 2 คน อาชีพรับจ้าง 96 คน ว่างาน 28 คน และอื่นๆ อีก 3 คน (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดเพชรบูรณ์ (ศอ.ปส.จ.พช.), 2564 อ้างถึงใน นฤมล จันทรม้า, 2564)

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่าปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชนไทยปัจจุบัน สถานการณ์น่าเป็นห่วง เนื่องจากเริ่มใช้ยาเสพติดอายุน้อยลง ตลอดจนมีแนวโน้มพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิดร่วมกันมากขึ้น มีการนำสารต่างๆ ที่หาได้ง่ายมาผสมกันเพื่อให้ออกฤทธิ์เหมือนสารเสพติด โดยมองว่าไม่เป็นอันตราย ซึ่งในความเป็นจริงสารผสมดังกล่าวมีฤทธิ์เสพติดทั้งสิ้น ซึ่งโดยสภาพปัญหาได้ปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยรวดเร็วที่ส่วนช่วยให้สามารถผลิตสารสังเคราะห์ยาเสพติดได้ง่ายและสะดวกกว่าในอดีต อย่างไรก็ตามแม้ว่าตัวยาจะพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากแต่เด็กและเยาวชนรวมถึงวัยรุ่น ยังเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในกระบวนการเสพยาและค้ายาเสพติดมาตลอด ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนรวมถึงวัยรุ่นเป็นปัญหาที่สำคัญมาก เนื่องจากทุกคนเป็นอนาคตของชาติที่ควรมีวิถีชีวิตที่ดี แต่ต้องออกจากการดำเนินชีวิตปกติ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ประพฤติตนไปในทางตรงข้ามกับกรอบวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งอาจจะรุนแรงถึงขั้นประกอบอาชญากรรมและกระทำความผิดกฎหมายตั้งแต่อายุน้อย (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556)

ในปัจจุบันนอกจากการค้ายาเสพติดแบบทั่วไปแล้ว กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้ใช้ช่องทางออนไลน์เพื่อสื่อสารควบคู่กับการส่งยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์ในการกระจายยาเสพติดไปสู่กลุ่มผู้เสพมากขึ้น เช่น Line Twitter Facebook Instagram ฯลฯ โดยเฉพาะช่องทาง Twitter เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการซื้อขาย ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน และมีการซื้อขายยาเสพติดเกือบทุกชนิดอย่างแพร่หลาย แฉงราคาขายชัดเจน มีช่องทางการส่งให้เลือกหลากหลาย เช่น นักร้องส่งผ่านไปรษณีย์ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงปัจจุบันธุรกิจด้านโลจิสติกส์ทั้งระบบในประเทศไทยมีอัตราขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้การขนส่งมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ดังนั้นสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดจึงมีแนวโน้มที่แพร่ระบาดมากขึ้นตามการขับเคลื่อนของ

อุปทาน (Supply) ของการผลิตยาเสพติดนอกประเทศ และจากปริมาณยาเสพติดที่มีการลักลอบนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ยาเสพติดกระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ และด้วยกลยุทธการค้าของกลุ่มนักค้ายาเสพติดที่ทำให้ยาเสพติดมีราคาที่ถูกลง ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการใช้ยาเสพติดในประเทศ ผู้เสพยาใหม่เข้าสู่วงจรยาเสพติดมากขึ้นทั้งนี้จากข้อมูลผู้เข้าบำบัดรักษาที่เข้าสู่ระบบจะพบสัดส่วนผู้เสพยาใหม่ถึงร้อยละ 70.34 ไม่นับรวมผู้เสพยาจำนวนมากที่ยังไม่เข้าสู่ระบบการบำบัดรักษา หลบซ่อน ไม่แสดงตัว จนเกิดภาวะการเสพติดซ้ำ ซึ่งจะส่งผลต่ออาการทางจิตเวชจากยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564)

โดยข้อมูลจากระบบการบำบัดรักษายาเสพติด (บสต.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด 155,500 ราย ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเพศชายร้อยละ 89.66 เมื่อพิจารณาอายุของผู้เข้าบำบัดทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 25-29 ปี ร้อยละ 18.24 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 20-24 ปี ร้อยละ 17.01 กลุ่มอายุ 30-34 ปี ร้อยละ 15.29 และกลุ่มอายุ 35-39 ปี ร้อยละ 13.78 ผู้เข้าบำบัดรักษาส่วนใหญ่เป็นผู้เสพยาร้อยละ 63.61 รองลงมาคือผู้ติดร้อยละ 31.99 และผู้ใช้ร้อยละ 4.40 ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุดคือยาบ้า ร้อยละ 79.2 รองลงมาคือไอซ์ร้อยละ 8.3 กัญชาร้อยละ 4.4 เฮโรอีนร้อยละ 3.3 สำหรับยาเสพติดที่ต้องเฝ้าระวังคือ ยาไอซ์ที่พบการแพร่ระบาดเพิ่มขึ้นและเฮโรอีน ที่พบการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในบางพื้นที่เช่น กรุงเทพมหานคร และจังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนี้ ยังเริ่มพบการใช้ยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทแบบผสมหลายชนิด (Drugs Cocktail) ในกลุ่มเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564)

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่ายาบ้าเป็นตัวอย่างที่เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องมากที่สุดทั้งในมิติการเข้ารับการบำบัดและมิติการถูกจับกุม เมื่อจำแนกตามข้อหาในขั้นตอนจับกุมพบข้อหาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือข้อหาครอบครองเพื่อจำหน่าย กัญชามีผู้เข้าบำบัดกัญชาที่อายุต่ำกว่า 25 ปี โดยส่วนใหญ่เข้าบำบัดในระบบสมัครใจ อาชีพที่เข้ารับการบำบัดมากที่สุด ได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา รองลงมาคือ รับจ้าง ผู้ใช้แรงงาน และยาไอซ์ มีแนวโน้มเพิ่มระบาดมากขึ้น โดยข้อหาในการจับกุมไอซ์ ส่วนใหญ่เป็นข้อหาครอบครองเพื่อจำหน่าย อาชีพที่เข้ารับการบำบัดมากที่สุดคือ รับจ้าง รองลงมาคือว่างงาน ผู้ใช้แรงงานและนักเรียน นักศึกษาตามลำดับ ในขณะที่เฮโรอีนมีผู้เข้ารับบำบัดมากที่สุด คืออาชีพรับจ้าง รองลงมาคือ ว่างงาน นักเรียนนักศึกษา ผู้ใช้แรงงานตามลำดับ จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่าบางคนใช้ยาในทางที่ผิดมาก่อนจนติด สาเหตุที่ใช้เฮโรอีนเพราะเชื่อในคำแนะนำว่าผงสีขาวที่ซื้อมาที่เรียกว่า แป๊ะ จะช่วยลดอาการปวดตามตัวรวมทั้งอยากเลิกยาเสพติดและอยากลองของใหม่ ส่วนกระห่อมจากข้อมูลประมาณการจำนวนผู้ใช้สารเสพติดในปี 2562 ซึ่งเป็นผู้ใช้ 20 ใน 30 วัน พบว่าผู้ที่มีอายุ 12- 24 ปี ใช้กระห่อมและน้ำกระห่อมมากที่สุด รองลงมาคือยาบ้าและกัญชา โดยพื้นที่ภาคใต้มีผู้ใช้กระห่อมและดื่มน้ำกระห่อมมากกว่าผู้ใช้ยาบ้า โดยสาเหตุของการเกิดปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนพบว่ามาจากหลายสาเหตุ จำแนกสาเหตุที่เกิดจากภายในจิตใจของตัวบุคคล เช่น ความคิด ความเชื่อ ความรู้ ทัศนคติ ค่านิยม ทักษะการใช้ชีวิต นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น ปัจจัยสิ่งแวดล้อมในสังคมที่มีอิทธิพล เช่น ชุมชน สถานศึกษา กลุ่มเพื่อน ครอบครัว เป็นต้น ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมและเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสนใจในการเริ่มต้นนำยาทางการแพทย์มาใช้ในทางที่ผิด เพราะอยากรื้อยาทดลอง (ภูฟ้าเรสท์โฮม, 2565)

จากการสัมภาษณ์นักจิตวิทยาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสกระทำความผิดและจากข้อมูลที่ได้รับจากเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดด้านยาเสพติดจะมีปัจจัยที่คล้ายๆ กัน เช่น เด็กและเยาวชนที่ครอบครัวยุติธรรม, เด็กและเยาวชนดื่มเหล้า/สูบบุหรี่, เด็กและเยาวชนที่มีเพื่อนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด, เด็กและเยาวชนที่เพ่งพินโทษ, เด็กและเยาวชนว่างงาน, เด็กและเยาวชนที่ครอบครัวยากจน, เด็กและเยาวชนที่มีภาวะเครียด, เด็กและเยาวชนเร่ร่อน, เด็กและเยาวชนซิงมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น

"จากการทำกระบวนการแก้ไข บำบัด พื้นฟูที่ผ่านมา พบว่าเด็กและเยาวชนทุกวันนี้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่าย บางทีเด็กเข้ามาในการกระทำความผิดอื่นๆ แต่พอมาคัดกรองก็พบปัญหาด้านยาเสพติดร่วมด้วย ซึ่งกลุ่มนี้มีเยอะมาก กระบวนการของศาลก็มีการส่งเด็กไปบำบัดกับ

โรงพยาบาลเครือข่ายแต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะเป็นการบำบัดแบบผู้ป่วยนอก เมื่อเด็กกลับบ้าน เจอสภาพแวดล้อมเดิม ๆ เด็กก็มีโอกาสจะใช้อีกก็ได้กระบวนการตามมาตรา 132 ของเราที่จะต้อง เอาจริงเอาจังกับเรื่องนี้ และที่ผ่านมามีการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเข้ามาช่วยเยอะ เรามีคลินิกจิตสังคม ในการดูแลเด็กเหล่านี้ร่วมกับท่านผู้ให้คำปรึกษา แต่ละเคสก็ต้องใช้แต่ละวิธี โดยมีเป้าหมายคือให้ เด็กเห็นถึงผลของยาเสพติดและเลิกข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ก็มีหลายเคสที่เราทำสำเร็จแต่อาจต้องใช้เทคนิค วิธีการเป็นการเฉพาะ รวมถึงต้องอาศัยระยะเวลาที่นานหน่อย”

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการกระทำ ความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติดและแนวทางการดำเนินการให้คำปรึกษา แนะนำเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 132 ของศาลเยาวชน และครอบครัวจังหวัดสมุทรสาครจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและ วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2553 การใช้มาตรการแทนการพิพากษาคดีนั้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาจากรายละเอียดในรูปคดีและ พฤติการณ์ของเด็กและเยาวชน ต้องไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินสมควรและมีแนวโน้มปรับเปลี่ยน พฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้ เมื่อศาลได้พิจารณาแล้วจะมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การให้อยู่ใน โอวาทของผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด หากไม่เชื่อฟังให้ผู้ปกครองแจ้งต่อศาลโดยเร็ว หรือให้เข้ารับ การบำบัดรักษา การให้การให้ศึกษาเล่าเรียนให้ฝึกหัดทำงานอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ หรือให้เข้า ร่วมโครงการต่าง ๆ ตามที่ศาลกำหนด เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดี คืนสู่สังคม และใช้ ชีวิตได้อย่างปกติสุข ไม่กระทำความผิดซ้ำ ตลอดจนสามารถนำเสนอปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการ แก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 เป็นแนวนโยบายต่อหน่วยงาน ภาครัฐต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อนำเสนอปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดี ยาเสพติด ตามมาตรา 132

3. การทบทวนวรรณกรรม

การกระทำผิดทางเพศในหมู่เยาวชนเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนและมีผลกระทบใน หลายมิติ ทั้งต่อผู้เสียหาย ครอบครัว ชุมชน และตัวเยาวชนผู้กระทำความผิดเอง การจัดการกับปัญหา ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยแนวทางที่ผสมผสานระหว่างกระบวนการยุติธรรม กฎหมาย และจิตวิทยา เพื่อสร้างโอกาสให้เยาวชนได้เปลี่ยนแปลงและกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณค่า งานวิจัยจำนวนมาก สนับสนุนการใช้แนวคิด “ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” (Restorative Justice) และการบำบัด พื้นฟูพฤติกรรม ผ่านกลไกของศาลเยาวชน โดยเฉพาะตามมาตรา 132 ของพระราชบัญญัติศาล เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่เป็นหัวใจสำคัญของการคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมศักยภาพ ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรรมทางเพศของเยาวชน

พฤติกรรมอาชญากรรมทางเพศในกลุ่มเยาวชนมักไม่ได้เกิดจากความเบี่ยงเบน อย่างชัดเจนเหมือนในผู้ใหญ่ หากแต่เป็นผลสะท้อนของสภาพแวดล้อม การเลี้ยงดู การรับสื่อ ความขาดแคลนความรู้เรื่องเพศศึกษา และบางกรณีอาจเป็นผลจากการถูกกระทำในอดีต หรือเกิด จากความไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในสังคม การเข้าใจมิติที่ซับซ้อนเหล่านี้ทำให้การวินิจฉัยและ การลงโทษต้องอาศัยความระมัดระวัง การใช้มาตรการฟื้นฟูจึงควรมาก่อนการใช้บทลงโทษทาง กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะหากพฤติกรรมไม่รุนแรงหรือเป็นผลจากสถานการณ์ทางสังคม ที่ควบคุมได้ผ่านการให้คำปรึกษาและการบำบัดที่เหมาะสม

2. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูเยาวชน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติถึงมาตรการเฉพาะสำหรับเยาวชน โดยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิ ศักดิ์ศรี และพัฒนาการของเด็กและเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผ่านกระบวนการที่ไม่ลงโทษเป็นหลัก มาตรา 132 เป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่เปิดโอกาสให้เยาวชนที่กระทำผิดแต่มีแนวโน้มฟื้นฟูได้ เข้าสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูแทนการรับโทษ เช่น การเข้ารับคำปรึกษา รายงานตัว ฝึกอบรมบำบัด ฟื้นฟูจิตใจ และสร้างพฤติกรรมเชิงบวกในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้ มาตรา 132 ยังสะท้อนแนวคิดที่ว่า “เด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ตัวเล็ก” และไม่ควรรู้ใช้มาตรฐานของผู้ใหญ่ในการลงโทษเด็ก เนื่องจากเด็กยังอยู่ในช่วงพัฒนาการ มีโอกาสในการเรียนรู้ แก้ไข และเติบโตเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต

3. แนวคิดทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและบำบัดฟื้นฟู

แนวคิดทางจิตวิทยาได้แสดงให้เห็นว่าความเข้าใจพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนต้องพิจารณาจากพัฒนาการทางสมอง อารมณ์ และสิ่งแวดล้อม การให้คำปรึกษา (Counseling) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เยาวชนเรียนรู้ความรับผิดชอบ เข้าใจผลกระทบของพฤติกรรมที่ตนกระทำ และพัฒนาทักษะในการจัดการตนเอง

โดยกระบวนการให้คำปรึกษาในระบบศาลควรยึดแนวทางที่เรียกว่า “เด็กเป็นศูนย์กลาง” (Child-centered Approach) โดยเน้นการสร้างควมไว้วางใจ การฟังเชิงลึก และการใช้แบบแผนพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น การให้ทำกิจกรรมบำบัด การให้เข้าร่วมกลุ่มพูดคุย หรือการให้ทำกิจกรรมกับครอบครัว ซึ่งจะช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์ และลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำในอนาคต

4. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

แนวคิดความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นแนวทางที่ไม่มุ่งลงโทษเพียงอย่างเดียว แต่เน้นการซ่อมแซมความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย และชุมชน โดยสร้างพื้นที่สำหรับการพูดคุย การยอมรับผิด การให้อภัย และการฟื้นฟูความเข้าใจในระดับปัจเจกและสังคม แนวทางนี้ถูกนำมาใช้ในหลายประเทศ โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ซึ่งพบว่าช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการฟื้นฟูพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในประเทศไทย แนวทางนี้ได้รับการบูรณาการเข้าสู่ระบบศาลเยาวชนในบางพื้นที่ โดยเฉพาะผ่านมาตรา 132 ซึ่งศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการไม่พิพากษาลงโทษแต่ให้โอกาสเด็กในการเข้ารับการฟื้นฟูผ่านทีมสหวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ให้คำปรึกษาในศูนย์คุ้มครองเด็ก

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยหลายชิ้นในประเทศไทยได้สะท้อนว่าการฟื้นฟูพฤติกรรมผ่านมาตรา 132 มีผลเชิงบวกต่อเยาวชน งานของ ญัฐวัฒน์ อึ้งชัยยะ (2562) พบว่า การบำบัดโดยใช้แนวทางกลุ่มสัมพันธ์ มีผลช่วยลดระดับความเครียดและเพิ่มพฤติกรรมที่เหมาะสมในกลุ่มเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีทางเพศ ขณะที่งานของ รุ่งทิพย์ โพธิ์ไทรย์ (2564) ระบุว่า ครอบครัวที่มีส่วนร่วมในกระบวนการฟื้นฟูจะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกมั่นคงให้กับเด็ก และช่วยให้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ งานวิจัยในต่างประเทศ อาทิ ประเทศนิวซีแลนด์ แคนาดา และนอร์เวย์ ยังสนับสนุนการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกลุ่มเยาวชน โดยชี้ให้เห็นว่าการให้อภัย และการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการยุติธรรมช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำได้มากกว่าการลงโทษแบบดั้งเดิม

กล่าวโดยสรุป การทบทวนวรรณกรรมชี้ให้เห็นว่า การจัดการกับเยาวชนผู้กระทำผิดทางเพศไม่ควรใช้การลงโทษแบบแข็งกร้าวเป็นหลัก หากแต่ควรใช้แนวทางที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูพฤติกรรม การบำบัดเยียวยา และการคืนคนดีสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรี มาตรา 132 จึงเป็นกลไกสำคัญที่สะท้อนการยอมรับในศักยภาพของเยาวชนในการเปลี่ยนแปลง การบูรณาการแนวคิดทางกฎหมาย

จิตวิทยา และสังคมศาสตร์เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม คือหนทางที่จะสร้างระบบยุติธรรมที่มีมนุษยธรรมและนำไปสู่การลดปัญหาอาชญากรรมทางเพศในหมู่เยาวชนได้อย่างยั่งยืน

4. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการแก้ไข บำบัด และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในบริบทของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร ทั้งนี้ใช้แนวทางการรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน ทั้งจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิและการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ในส่วนของการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความทางวิชาการ เอกสารของหน่วยงานภาครัฐ รายงานสถานการณ์ และสื่อสิ่งพิมพ์ออนไลน์ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย มาตรการ และกระบวนการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาเสพติด

ในส่วนของการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดจำนวน 11 ราย ประกอบด้วย

1. เด็กหรือเยาวชนที่เคยกระทำความผิดในคดียาเสพติด จำนวน 3 ราย
2. ครอบครัวของเด็กหรือเยาวชนดังกล่าว จำนวน 2 ราย
3. นักจิตวิทยาประจำศาลเยาวชนและครอบครัว จำนวน 3 ราย
4. ผู้ให้คำปรึกษาประจำศาลเยาวชนและครอบครัว จำนวน 2 ราย
5. ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว จำนวน 1 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Schedule) ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถสะท้อนความคิดเห็น ประสบการณ์ และความเข้าใจอย่างอิสระ โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวคำถามไว้ล่วงหน้าในประเด็นสำคัญ แต่สามารถปรับเปลี่ยน ลำดับ หรือขยายความคำถามเพิ่มเติมได้ตามบริบทของการสนทนา ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความลึก (Depth) และความหลากหลาย (Diversity) ในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดฟื้นฟู

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาถอดความ (Transcription) และจัดระเบียบข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาประเด็นร่วมรูปแบบ และปัจจัยที่มีความสำคัญต่อกระบวนการแก้ไข บำบัด และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตามมาตรา 132 โดยเฉพาะในมิติของการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเชิงนโยบายที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

5. ผลการวิจัย

5.1 วิธีการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร

การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตามมาตรา 132 เป็นมาตรการพิเศษที่ศาลนำมาใช้แทนการพิพากษาคดี โดยหลังจากมีการพิจารณาคดีเสร็จสิ้น และเมื่อศาลพิจารณารายงานผลการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูของศูนย์ให้คำปรึกษา ที่เสนอขึ้นมาจากการดำเนินมาตรการพิเศษก่อนฟ้อง ในมาตรา 73 หากศาลเห็นว่ายังไม่ควรมีคำพิพากษา เพราะเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนมีพฤติกรรมกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงและมีแนวโน้มที่จะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้ ศาลอาจจะสั่งให้มีการดำเนินมาตรการนี้แบบไม่จำกัดเสรีภาพ (ให้ผู้ปกครองดูแล) หรือจำกัดเสรีภาพ (ในกรณีที่ไม่มีผู้ปกครองดูแล) ก็ได้ โดยกำหนดเงื่อนไขการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และแต่งตั้ง

ผู้ให้คำปรึกษาโดยให้ศูนย์ให้คำปรึกษา แนะนำและประสานการประชุมฯ เป็นผู้ดำเนินการและติดตามแผนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 จากการศึกษาพบว่า เด็กหรือเยาวชนได้รับการคัดกรอง และมีการดำเนินการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูมาตั้งแต่ในช่วงของการผลิตฟ้องตามมาตรา 73 วรรคท้าย ดังนั้นในมาตรา 132 นี้ ในศูนย์ให้คำปรึกษา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร ศาลจะแต่งตั้งให้ผู้ให้คำปรึกษาและทีมนักจิตวิทยาที่ให้คำปรึกษาเป็นท่านเดิมและทีมเดิม ซึ่งความแตกต่างระหว่างมาตรา 132 กับมาตรา 73 คือ ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องวางแผนระยะยาวในการให้คำปรึกษาเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวไปตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด เช่น 1 ปี หรือ 1 ปีครึ่ง และต้องพบเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งรวมถึงรายงานผลการเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนโดยละเอียด ทั้งด้านพฤติกรรม รวมถึงการเรียน และอื่นๆ ตามแบบฟอร์มที่ศาลกำหนด

ผลจากการศึกษายังพบว่า ในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การให้คำปรึกษา ของผู้ให้คำปรึกษาในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร จะมีวิธีการที่มุ่งแก้ไขและบำบัดเรื่องยาเสพติดก่อน ด้วยการเริ่มต้นจากการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและเด็กรวมถึงผู้ปกครอง เพื่อให้เด็กและผู้ปกครองเชื่อใจว่ากระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่หากเดินตามจะมีแต่ประโยชน์และไม่มีเรื่องของการลงโทษทางคดีเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมถึงการค้นหาแรงจูงใจที่จะทำให้เด็กเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น พ่อแม่ แพน หรือต้นแบบที่เด็กยอมรับและศรัทธา รวมถึงการแนะนำผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ยาเสพติดหรือขายยาเสพติด ชี้ให้เห็นหรือเยาวชนเห็นและเข้าใจ และวิธีการที่แตกต่างของคดียาเสพติดกับคดีอื่นคือ การนัดตรวจสารเสพติดที่ศาลทุก 7 วัน ซึ่งเด็กจะต้องมารายงานตัวเพื่อตรวจสารเสพติด ซึ่งในช่วงนั้นเองนักจิตวิทยาหรือผู้ให้คำปรึกษาก็จะสังเกตการเปลี่ยนแปลงของเด็กไปด้วย รวมถึงการออกมาตรวจการต่างๆ เพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กในช่วงแรก เช่น ห้ามเด็กออกจากบ้านในช่วงกลางคืน ห้ามคบหาสมาคมกับเพื่อนไปก่อน มาตราการนี้จะต้องให้ผู้ปกครองของเด็ก เช่น พ่อแม่ เป็นผู้ดูแล โดยในคดียาเสพติดส่วนใหญ่จะพบว่า พ่อแม่มักขาดทักษะการเลี้ยงลูกที่ดีอยู่ ดังนั้นในการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจึงมีการแนะนำวิธีการเลี้ยงดูลูกที่ถูกต้องให้กับพ่อแม่หรือผู้ปกครองด้วย และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้เข้ากลุ่ม LINE ที่ตั้งขึ้นเพื่อสื่อสารและส่งข่าวกันตลอดเวลา ระหว่างเด็ก ผู้ปกครอง ผู้ให้คำปรึกษาและนักจิตวิทยา ว่าเด็กได้ทำตามมาตรการที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งช่องทางนี้จะทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกันระหว่างศาลกับครอบครัว

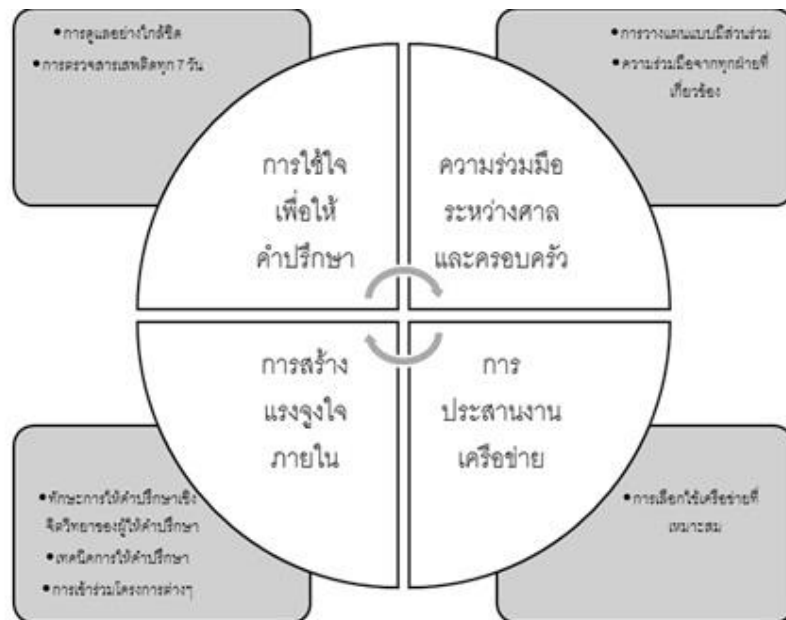
โดยตลอดระยะเวลาของการแก้ไข บำบัด ศาลจะมีกิจกรรมให้เด็กและครอบครัวได้ทำร่วมกัน ทั้งภายในศาลและภายนอกศาล กิจกรรมภายใน เช่น กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งแนะนำพ่อแม่ถึงวิธีการดูแลลูกอย่างถูกวิธี รวมถึงสานความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว รวมถึงกิจกรรมอื่นๆ เช่น โครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม (EQ-MQ) โครงการครอบครัวอุ่นใจได้ลูกหลานคืน โครงการส่งเสริมความรู้และฝึกอาชีพ รวมถึงโครงการค่ายคุณธรรมและจริยธรรม เป็นต้น ในขณะที่กิจกรรมภายนอกศาล ผู้ให้คำปรึกษาอาจมอบหมายกิจกรรมเพื่อให้ครอบครัวได้มีเวลาอยู่ร่วมกันหรือพูดคุยกันมากขึ้น เช่น ให้ไปเที่ยวด้วยกันในวันสุดสัปดาห์ เป็นต้น ซึ่งตลอดระยะเวลา ผู้ให้คำปรึกษาและนักจิตวิทยาจะดูแลกระบวนการต่างๆ อย่างใกล้ชิด ผ่านกลุ่ม LINE และการให้คำปรึกษาตามกำหนดนัดในแต่ละเดือน

นอกจากนี้ ในการฟื้นฟูและสงเคราะห์ ผู้ให้คำปรึกษาจะทำความคุ้นเคยกันระหว่างการให้คำปรึกษาโดยจะต้องวิเคราะห์วิธีที่จะฟื้นฟูเด็ก เช่น ในกรณีที่เด็กขาดแรงจูงใจ ผู้ให้คำปรึกษาก็ต้องสร้างแรงจูงใจภายในให้เด็กอย่างสม่ำเสมอ เช่น เด็กหรือเยาวชนบางคนอาจต้องการเรียนต่อ ผู้ให้คำปรึกษาก็จะสนับสนุนและส่งเสริมและแนะนำสายการเรียน รวมถึงสถานที่เรียนให้กับเด็ก หรือเด็กหรือเยาวชนบางคนอาจต้องการทำงานมีรายได้ ผู้ให้คำปรึกษาก็จะสนับสนุนและส่งเสริม ค้นหาความถนัดและในบางกรณีอาจต้องสงเคราะห์ทุนหรือเครือข่ายส่วนตัวในการส่งเสริมเด็ก อีกทางหนึ่งด้วย

5.2 ปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132

ปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปปัจจัยได้ตามแผนภาพที่ 1

รูปที่ 1 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกระบวนการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากรูปที่ 1 สะท้อนให้เห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกระบวนการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านด้วยกันดังนี้

5.2.1 การใช้ใจเพื่อการปรึกษา ผลการศึกษาจะเห็นว่า ในการให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ผู้ให้คำปรึกษารวมถึงนักจิตวิทยา จะต้องเสียสละ และทุ่มเททั้งกายและใจ ด้วยการดูแลอย่างใกล้ชิดจนจบกระบวนการ ทั้งการติดตามตรวจสอบสารเสพติดทุก 7 วัน และการแนะนำ สั่งสอน ไม่เพียงแต่เพื่อการแก้ไข บำบัด พื้นฟูแต่ยังรวมถึงการสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชน ด้วยจิตใจที่อยากให้เด็กหรือเยาวชนกลับตนเป็นคนดีของสังคมและไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ

5.2.2 ความร่วมมือระหว่างศาลและครอบครัว ความสำเร็จของการแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กหรือเยาวชนจะสำเร็จไม่ได้เลย หากผู้ให้คำปรึกษา นักจิตวิทยา ครอบครัวหรือผู้ปกครอง รวมถึงเด็กหรือเยาวชนเองไม่ได้วางแผนร่วมกัน รวมถึงไม่ร่วมมือกันปฏิบัติตามแผนด้วยความมุ่งมั่นและเชื่อใจกัน

5.2.3 การสร้างแรงจูงใจภายใน การแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กหรือเยาวชนที่สำคัญที่สุดคือ การค้นหาแรงจูงใจภายในของเด็ก และเสริมสร้างแรงจูงใจภายในให้เด็กหรือเยาวชนได้ตรงจุด ทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยทักษะจิตวิทยาการให้คำปรึกษา เทคนิคการให้คำปรึกษาที่ดี รวมถึงโครงการต่าง ๆ ที่มอบหมายให้เด็กหรือเยาวชนและครอบครัวเข้าร่วม จะต้องเป็นโครงการที่พิจารณาแล้วว่า ผลจากการเข้าร่วมจะก่อให้เกิดแรงจูงใจภายในให้กับเด็กหรือเยาวชนได้เปลี่ยนแปลงตนเอง

5.2.4 การเลือกใช้เครือข่ายที่เหมาะสม ซึ่งการเลือกใช้เครือข่าย จะมีทั้งเครือข่ายของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เครือข่ายที่ทำงานที่ใกล้ชิดกลางระหว่างศาลเยาวชนและ

ครอบครัวจังหวัดสมุทรสาครและหน่วยงานภายนอก และเครือข่ายส่วนตัวของผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง การประสานเครือข่ายสำคัญที่สุดคือ การเลือกใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของเด็กหรือเยาวชน เครือข่ายที่เหมาะสม จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยทั้งการแก้ไข บำบัด และฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ได้เป็นอย่างดี

6.การอภิปรายผล

6.1 วิธีการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร

การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดด้านยาเสพติด จะเริ่มต้นตั้งแต่การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาตรา 73 ซึ่งเป็นช่วงผลัดฟ้อง ซึ่งหมายความว่าเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้เข้าสู่กระบวนการตามมาตรา 132 เด็กและเยาวชนจะถูกการคัดกรองและแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเบื้องต้นมาก่อนแล้ว ดังนั้นในมาตรา 132 จะเริ่มต้นจากศาลจะแต่งตั้งผู้ให้คำปรึกษาฯ เป็นคนเดิมเพื่อให้การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความแตกต่างระหว่างมาตรา 132 กับ มาตรา 73 คือ ในมาตรา 132 ผู้ให้คำปรึกษาฯ จะต้องวางแผนระยะยาวในการให้คำปรึกษาเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวไปตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด เช่น 1 ปี หรือ 1 ปีครึ่ง และต้องพบเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งรวมถึงรายงานผลการเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนโดยละเอียด ทั้งด้านพฤติกรรม รวมถึงการเรียน และอื่นๆ ตามแบบฟอร์มที่ศาลกำหนด โดยในคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ให้คำปรึกษาฯ จะมุ่งหาวิธีการในการแก้ไขและบำบัดเรื่องยาเสพติดก่อน ด้วยการเริ่มต้นจากการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ขั้นตอนต่อมาคือการค้นหาแรงจูงใจที่จะทำให้เด็กเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และการแนะนำผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ยาเสพติดหรือขายยาเสพติด โดยผลการศึกษาพบว่าวิธีการที่แตกต่างของคดียาเสพติดกับคดีการกระทำผิดอื่นๆ คือ ในคดียาเสพติดจะมีขั้นตอนการนัดตรวจสอบสารเสพติดที่ศาลทุก 7 วัน โดยเด็กจะต้องมารายงานตัวเพื่อตรวจสอบสารเสพติด ซึ่งในช่วงนั้นเองนักจิตวิทยาหรือผู้ให้คำปรึกษาฯก็จะสังเกตการเปลี่ยนแปลงของเด็กไปด้วย รวมถึงการออกมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็ก ในช่วงแรก เช่น ห้ามเด็กออกจากบ้านในช่วงกลางคืน ห้ามคบหาสมาคมกับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้พบว่าในการให้คำปรึกษาฯ ผู้ให้คำปรึกษาฯจะมีการแนะนำวิธีการเลี้ยงดูลูกที่ถูกต้องให้กับพ่อแม่หรือผู้ปกครองด้วย และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้เข้ากลุ่ม LINE ที่ตั้งขึ้น เพื่อสื่อสารและส่งข่าวกันตลอดเวลา ระหว่างเด็ก ผู้ปกครอง ผู้ให้คำปรึกษาฯและนักจิตวิทยา โดยตลอดระยะเวลาของการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ศาลจะมีกิจกรรมให้เด็กและครอบครัวได้ทำร่วมกัน ทั้งภายในศาลและภายนอกศาล ทั้งนี้ในระหว่างการให้คำปรึกษาฯ ผู้ให้คำปรึกษาฯ จะวิเคราะห์วิธีที่จะฟื้นฟูเด็กควบคู่ไปพร้อมกัน เช่นการสร้างแรงจูงใจภายในให้เด็กอย่างสม่ำเสมอ หรือสนับสนุนและส่งเสริมและแนะนำด้านการเรียน ด้านการประกอบอาชีพ รวมถึงการค้นหาความถนัดและในบางกรณีอาจต้องส่งเคราะห์ทุนหรือเครือข่ายส่วนตัวในการส่งเสริมเด็กอีกทางหนึ่งด้วย

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ อมร หวังอัครางกูร (2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดียาเสพติดของประเทศไทยตามกลไกของพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด พ.ศ. 2561 ที่พบว่า การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดียาเสพติดของประเทศไทยตามกลไกของพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด พ.ศ. 2561 มีแนวทางการดำเนินงานที่ครอบคลุมตั้งแต่เริ่มแรกที่รับตัวเด็กและเยาวชนเพื่อดำเนินการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ไปจนถึงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การส่งเคราะห์ช่วยเหลือ และการติดตามภายหลังปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากสถานที่ควบคุม รวมทั้งการกำหนดถึงสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ที่เด็กและเยาวชนควรได้รับในระหว่างกระบวนการ ตลอดจนการจัดให้มีความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนที่ร่วมกันดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบไปจนสิ้นสุดกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และนำเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมั่นคงเป็นปกติสุขอีกครั้งหนึ่ง โดยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ในคดียาเสพติดดังนี้ 1) การวางแผนจัดทำแนวทางการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนรวมทั้งครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูร่วมกับเจ้าพนักงานพินิจและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมสอดคล้องตามสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละคนมากที่สุด 2) การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้สถานพินิจดำเนินการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนก่อนมีคำพิพากษา ควรจัดให้มีการส่งตัวเด็กและเยาวชนกระจายไปยังท้องถิ่นหรือชุมชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อทำการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคม 3) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามดูแลภายหลังการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนควรมีลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ภาคีเครือข่ายในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ได้เข้ามามีบทบาทอย่างจริงจังในการสนับสนุนกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในคดียาเสพติดตั้งแต่เริ่มแรกที่นำเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ผ่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำแนวทางและการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ไปจนถึงการดำเนินกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ตามแนวทางที่ได้กำหนดขึ้น โดยมีภาคีเครือข่ายทางสังคมดังกล่าวให้การสนับสนุนและรองรับการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม และเมื่อเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการสามารถแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอาการหรือผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดได้เป็นผลสำเร็จแล้ว ภาคีเครือข่ายทางสังคมเหล่านี้ก็ยังคงมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและรองรับกระบวนการเตรียมความพร้อมและติดตามดูแลเด็กและเยาวชนไปอย่างต่อเนื่องจนกว่าที่เด็กและเยาวชนจะสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขอีกครั้งหนึ่ง

6.2 ปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132

ปัจจัยความสำเร็จในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดด้านยาเสพติดตามมาตรา 132 ได้แก่ 1) การใช้ใจเพื่อการปรึกษา หมายถึง การดูแลด้วยใจอย่างใกล้ชิดและการตรวจสอบสารเสพติดทุก 7 วัน 2) ความร่วมมือระหว่างศาลและครอบครัว หมายถึง การวางแผนแบบมีส่วนร่วม และความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 3) การสร้างแรงจูงใจภายใน หมายถึง การใช้ทักษะการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาของผู้ให้คำปรึกษา เทคนิคการให้คำปรึกษาที่สร้างแรงจูงใจ และการเข้าร่วมโครงการต่างๆ และ 4) การเลือกใช้เครือข่ายที่เหมาะสม หมายถึง การเลือกใช้เครือข่าย ทั้งเครือข่ายของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เครือข่ายที่ทำบันทึกข้อตกลงระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาครและหน่วยงานภายนอก และเครือข่ายส่วนตัวของผู้ให้คำปรึกษา

สอดคล้องกับ เมธวดี ทองฉิม และนิธมน รัตนรัตน์ (2565) ที่ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของเด็กและเยาวชนที่เข้ามาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคดีตามมาตรา 86 : กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของเด็กและเยาวชนที่เข้ามาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคดีตามมาตรา 86 ประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายในได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความผูกพัน 2) ปัจจัยด้านข้อผูกมัด 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง และ 4) ปัจจัยด้านความเชื่อ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านนโยบายและกฎหมาย 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ 3) ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ทุกปัจจัยมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ยกเว้นปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้ ผลการศึกษาในประเด็นการเลือกใช้เครือข่ายที่เหมาะสมในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ (2561) ที่พบว่าในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนในคดียาเสพติดนั้นจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบูรณาการกำลังจากองค์กร หน่วยงาน หรือ สถาบันต่างๆ ในสังคมให้ความร่วมมือกัน โดยแบ่งเป็นระดับการแก้ปัญหาในระดับปัจเจกชน และในระดับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

วิธีการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าในมาตรา 132 นี้ศูนย์ให้คำปรึกษา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร ศาลจะแต่งตั้งให้ผู้ให้คำปรึกษาและทีมนักจิตวิทยาที่ให้คำปรึกษาเป็นท่านเดิมและทีมเดิม ซึ่งความแตกต่างระหว่างมาตรา 132 กับมาตรา 73 คือ ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องวางแผนระยะยาวในการให้คำปรึกษาเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวไปตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด เช่น 1 ปี หรือ 1 ปีครึ่ง และต้องพบเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รวมถึงรายงานผลการเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนโดยละเอียด ทั้งด้านพฤติกรรม รวมถึงการเรียน และอื่นๆ ตามแบบฟอร์มที่ศาลกำหนด ในคดียาเสพติด การให้คำปรึกษา ของผู้ให้คำปรึกษาในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร จะมีวิธีการมุ่งแก้ไขและบำบัดเรื่องยาเสพติดก่อน เริ่มต้นจากการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและเด็ก รวมถึงผู้ปกครอง รวมถึงการค้นหาแรงจูงใจที่จะทำให้เด็กเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด แนะนำผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาเสพติดหรือขายยาเสพติด นัดตรวจสอบสารเสพติดที่ศาลทุก 7 วัน ร่วมกับการออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ในช่วงแรก เช่น ห้ามเด็กออกจากบ้านในช่วงกลางคืน ห้ามคบหาสมาคมกับเพื่อนไปก่อน นอกจากนี้ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้เข้ากลุ่ม LINE ที่ตั้งขึ้น เพื่อสื่อสารและส่งข่าวกันตลอดเวลา เป็นต้น

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด ตามมาตรา 132 พบว่าประกอบด้วย 4 ด้านด้วยกัน คือ 1) การใช้ใจเพื่อการศึกษา เช่น เสียสละ และทุ่มเททั้งกายและใจ ดูแลอย่างใกล้ชิดจนจบกระบวนการ 2) ความร่วมมือระหว่างศาลและครอบครัว ในการวางแผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ร่วมกัน ทั้งผู้ให้คำปรึกษา นักจิตวิทยา ครอบครัวหรือผู้ปกครอง 3) การสร้างแรงจูงใจภายใน เช่น การค้นหาแรงจูงใจภายในของเด็ก และเสริมสร้างแรงจูงใจภายในให้เด็กหรือเยาวชนได้ตรงจุด และ 4) การเลือกใช้เครือข่ายที่เหมาะสม เช่น เครือข่ายของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เครือข่ายที่ทำบันทึกข้อตกลงระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาครและหน่วยงานภายนอก และเครือข่ายส่วนตัวของผู้ให้คำปรึกษา เป็นต้น

7.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

7.1.1 ข้อเสนอแนะต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร

เสนอแนะให้กิจการผู้พิพากษาสมทบ ตั้งมูลนิธิผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร หรือจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กหรือเยาวชนที่ติดสารเสพติด โดยใช้เงินกองทุนส่งเด็กหรือเยาวชนที่ต้องการเลิกสารเสพติดด้วยความสมัครใจ ไปรักษาตัวในระบบปิด ที่สถาบันธัญญาลักษณ์ ซึ่งมีทั้งคอร์สระยะสั้น 3 เดือน หรือคอร์สระยะยาว 1 ปี

7.1.2 ข้อเสนอแนะต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอื่นๆ

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอื่นๆ นำผลการศึกษาไปทดลองใช้ รวมถึงดำเนินการต่อยอดการจัดการความรู้ในลักษณะนี้ และเผยแพร่วิธีการที่เป็นความรู้เพื่อเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงานทั่วประเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

7.1.3 ข้อเสนอแนะต่อสังคม

สถาบันครอบครัวในสังคม ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ หรือลูก หรือบุคคลทั่วไป ได้เรียนรู้จากงานวิจัยนี้ และตระหนักถึงความร่วมมือในการป้องกัน หรือแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กหรือเยาวชนที่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2556). *คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่เพื่อการคัดกรองสุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- คณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติ. (2558). *รายงานสถานการณ์สุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.

- จิตรา ดุลยอนันต์. (2557). *การประเมินผลโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดในสถานพินิจ*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นฤมล จันทน์มา. (2564). การใช้สารเสพติดในกลุ่มแรงงานเกษตร: การวิเคราะห์ทุกระดับ.
วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 9(4), 411–425.
- นิติพงษ์ ห่อนทอง. (2562). *กระบวนการฟื้นฟูเยาวชนที่กระทำความผิด: ศึกษากรณีสถานพินิจและคุ้มครอง*
เด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญมี จันทราพรชัย. (2561). ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด.
วารสารนิติศาสตร์, 47(2), 122–140.
- พวงทอง หงส์วานิช. (2559). *จิตวิทยาสำหรับนักสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งทิพย์ โพธิ์ไทรย์. (2564). บทบาทของครอบครัวในการฟื้นฟูพฤติกรรมของเยาวชนใน
กระบวนการยุติธรรม. *วารสารพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต*, 19(1), 85–98.
- ศุภร ชินเกตุ. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับ*
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (แก้ไข*
เพิ่มเติม). สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/>
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2562). *รายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชนใน*
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานด้าน*
การบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด.
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2562). *คู่มือการจัดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา*.
กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- ภูฟ้าเรสท์โฮม. (2564). *รายงานผลการดำเนินกิจกรรมการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในคดีทางเพศ*.
[เอกสารเผยแพร่ภายใน].
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2021). World drug report 2021.
United Nations. Retrieved from <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/wdr2021.html>